یک مجموعه ۱۴ جلدی برای کودکان

تازه‌ترین آثار سید حمیدرضا برقعی، شاعر آیینی کشور در قالب مجموعه ۱۴ جلدی شعر کودک توسط انتشارات شهید کاظمی به چاپ می‌رسد.

به گزارش فارس، سید حمیدرضا برقعی را همگان به شعرهای آیینی پراحساسش می‌شناسند و در این سال‌ها او توانسته با شعرهای آیینی اش سبک جدیدی از شعرگویی و شعرخوانی را توأمان به جامعه ادبی کشور هدیه دهد. برقعی با اشعارش نـمِ اشکی را که برآمده از محبت به آل ا... است، بر چشمان مخاطب بزرگسال می‌نشاند. برقعی از مخاطب کودک و نوجوان هم غافل نیست و در تازه‌ترین حرکت خود، مجموعه اشعاری را که برای ۱۴ معصوم سروده و برای مخاطب کودک مناسب است به نشر شهید کاظمی سپرده است. تازه‌ترین آثار سید حمیدرضا برقعی در قالب مجموعه ۱۴ جلدی شعر کودک در قطع خشتی به زودی توسط انتشارات شهید کاظمی روانه بازار می‌شود. نشر شهید کاظمی این کتاب‌ها را با تصویرسازی مناسب کودکان و طراحی زیبا در اختیار خانواده‌های علاقه‌مند قرار می‌دهد.

محمدرضا سنگری از نویسندگانی می‌گوید که درباره حضرت علی(ع) شعر سروده یا داستان نوشته‌اند

مدح مولا، به هر زبان و در تمام فرهنگ‌ها

آذر مهاجر
ادبیات و هنر

شاید تا پیش از این نوشته، نمی‌دانستیم برخی از نویسندگان مطرح و نامدار غرب و شرق درباره امام علی(ع)، شعر سروده یا مدح نوشته‌اند. صحبت از تذکره‌نویسان و پژوهشگران نیست؛ داریم از رمان‌نویس‌های معروف جهان حرف می‌زنیم و نویسندگانی که شاید داستان‌ها و رمان‌هایشان را خوانده باشیم، اما هرگز تصور هم نکرده باشیم که درباره امام اول شیعیان، شعر و مدح و مقاله نوشته‌اند. آنچه اینجا می‌خوانید اشاره بسیار کوتاهی است درباره آثاری که نویسندگان و شاعران دیروز و امروز از ادیان و فرهنگ‌های مختلف درباره حضرت علی(ع) نوشته‌اند و در واقع چکیده‌ای است از مطالعات و پژوهش‌های دکتر محمدرضا سنگری. سنگری که در سال جدید، ۶۶ ساله می‌شود، دانش‌آموخته رشته زبان و ادبیات فارسی در دانشگاه تهران است، عمرش را صرف مطالعه و پژوهش کرده، بررسی آثار ادبی به‌خصوص ادبیات عاشورایی و دفاع مقدس از تخصص‌های اوست، اما این همه ماجرا نیست؛ سنگری شاعر است، نویسنده و نیز منتقد. آنچه در ادامه می‌خوانید بر اساس اطلاعات و پژوهش‌های این پژوهشگر تدوین و تنظیم شده است.

کدام نویسنده‌ها درباره امام(ع) نوشته‌اند؟

نمی‌شود یك مجموعه با یك عنوان مشخص، تعریف کرد و همه نویسندگان و شاعرانی که درباره امام علی(ع) اثر خلق کرده‌اند را در آن گنجاند. برخی از آنهایی که درباره امام اول شیعیان دست به قلم شده‌اند، مسلمان نبوده‌اند و برخی دیگر به زبان دیگری جز زبان عربی سخن می‌گفتند و می‌نوشتند. محمد سنگری اما این نویسندگان و شاعران را در دو دسته بزرگ قرار می‌دهد؛ کسانی که شخصیت حضرت علی(ع) را می‌شناختند و در مواجهه با آن حضرت به عظمت و شکوه مولا پی‌برده و در مقابلش سر تعظیم فرود آورده‌اند و نیز کسانی که به واسطه نهج‌البلاغه با عمق اندیشه‌ها و آرای داماد پیامبر اسلام(ص) آشنا شده‌اند، ابعاد انسانی و نگاه همه‌سونگر مولا را درك کرده‌اند. در متون شاعران و نویسندگانی که به زبان‌های عربی، فارسی، اردو، ترکی یا انگلیسی و فرانسه می‌نوشتند، می‌توان نمونه‌های بسیاری درباره مولا علی(ع)، پیدا کرد و نکته این‌که لزوما تمام این افراد مسلمان نبوده‌اند.

نکته مهم: متاسفانه هنوز کسی یا کسانی دست به کار نشده‌اند که این مجموعه عظیم از آثار مکتوب به نظم و نثر درباره حضرت علی(ع) را گردآوری و تدوین کنند.

کدام کتاب‌ها معروف‌تر هستند؟

از میان نویسندگانی که به زبان‌های مختلف درباره مولای متقیان نوشته‌اند، آثار این نویسندگان از جایگاه قابل توجهی برخوردار است، چراکه مسیحی بودند اما یا دل در گرو امام اول شیعیان داشتند یا از ادبیات و عرفان ایرانی، عربی و اسلامی متاثر بودند.

سلیمان کتانی: دانشمند مسیحی و ادیب برجسته لبنانی که عاشق امام علی(ع) و اهل بیت است. او درباره شماری از امامان از جمله امام علی، امام حسن و امام حسین و امام سجاد و امام باقر و امام صادق(ع) و همین طور حضرت زهرا(س) کتاب نوشته و برخی از آثارش به فارسی هم ترجمه شده‌اند. یکی از قدیمی‌ترین آثار او که به فارسی ترجمه شده، کتاب «الامام علی(ع) نبراس و متراس» است که پیش از انقلاب با ترجمه جلال‌الدین فارسی به بازار کتاب آمد.

جرج جرداق: نویسنده، شاعر و نمایشنامه‌نویس لبنانی بود و استاد ادبیات و فلسفه اسلامی در دانشگاه بیروت. او ۳۰ عنوان کتاب نوشته که مهم‌ترین آنها درباره امام علی(ع) است با نام «الامام علی صوت العداله الانسانیه» در پنج جلد. هر جلد از این کتاب از یك منظر متفاوت به مولا پرداخته که عبارتند از: علی و حقوق بشر، علی و انقلاب فرانسه، علی و سقراط، علی و دوران زندگی‌اش، علی و قومیت عربی. گویا زمانی که این مجموعه به پایان رسید، جرداق یك نسخه از آن را به همراه یك نامه به آیت‌ا... بروجردی فرستاد و این‌چنین شد که به توصیه آیت‌ا... کتاب اولین بار توسط سیدهادی خسروشاهی در سال ۱۳۴۲ به فارسی ترجمه و منتشر شد.

رینولد نیکلسون: در مجموعه نویسندگانی که درباره امام علی(ع) نوشته‌اند، یك انگلیسی هست به نام رینولد نیکلسون که خاورشناس و اسلام‌شناس بود و کتاب‌های متعددی درباره ادبیات فارسی و نیز شرح مفصلی بر مثنوی معنوی مولانا نوشته است.

آنه ماری شیمل: بانوی نویسنده آلمانی که اسلام‌پژوه، خاورشناس و مولوی‌شناس بود و به ۱۷ زبان زنده دنیا تسلط داشت و مطالعه می‌کرد. شیمل، استاد دانشگاه هاروارد در حوزه فرهنگ هندی - اسلامی بود و از همین طریق با اهل‌بیت(ع) آشنایی داشت و درباره امام علی(ع) نیز آثاری خلق کرده بود. او همچنین کتاب‌های زیادی درباره عرفان ایرانی - اسلامی نوشته که از مهم‌ترین آنها می‌توان به شکوه شمس اشاره کرد.

به چه زبان‌های دیگری درباره امام نوشته‌اند؟

علاوه بر زبان‌های فارسی و عربی به زبان‌های دیگر دنیا هم درباره امام علی(ع)، متونی به نظم و نثر نوشته شده است که اردو و ترکی از آن جمله است. در ادبیات ترك تا بخواهید درباره امام علی(ع) شعر و مدح می‌توان یافت و البته به زبان اردو که اقبال لاهوری مهم‌ترین آنهاست:

علامه اقبال لاهوری: شاعر، فیلسوف، سیاستمدار و متفکر مسلمان پاکستانی که اشعار زیادی به زبان‌های فارسی و اردو سروده است.

اقبال نخستین کسی بود که ایده یك کشور مستقل را برای مسلمانان هند مطرح کرد که در نهایت منجر به ایجاد کشور پاکستان شد و به‌طور رسمی شاعر ملی پاکستان شناخته می‌شود. او اشعار متعدد و دلنشینی به زبان‌های فارسی و البته اردو درباره امام علی(ع) دارد.

کدام نامداران ادبیات جهان، درباره امام علی(ع) نوشته‌اند؟

شاید این مورد را بسیاری از ما نمی‌دانستیم که برخی از نویسندگان مطرح ادبیات کلاسیك جهان درباره امام علی(ع) شعر یا متون ادبی نوشته‌اند. سنگری به فهرستی از این نویسندگان اشاره می‌کند که شاید تاکنون نمی‌دانستیم آنها هم از اندیشه و نگاه امام اول شیعیان تاثیر گرفته بودند.

ویکتور هوگو: همان نویسنده معروف فرانسوی که او را با رمان‌های بینوایان و گوژپشت نتردام می‌شناسیم! همان کسی که داستان زندگی و عشق نافرجام دخترش به یك افسر ارتش نیروی دریایی بریتانیا فیلم شد. بله ویکتور هوگو که در کشور خودش بیشتر به خاطر اشعارش شهرت دارد، در میان شعرهایی که به زبان فرانسه سروده از مولا علی(ع) سخن گفته است.

لئو تولستوی: نویسنده رمان بزرگ جنگ و صلح! تولستوی که به عنوان فعال سیاسی ـ اجتماعی هم شناخته می‌شد یکی از نامدارترین نویسندگان تاریخ روسیه به شمار می‌آید که البته در زمان حیاتش در روسیه و نیز در تمام جهان به شهرت رسیده بود. نکته اینجاست که تولستوی هم شاعر بود و آنا کارنینا را به شعر نوشته و نیز در میان اشعارش از امام علی(ع) نیز سروده‌هایی دارد.

یوهان ولفگانگ گوته: درباره عشق گوته به حافظ شیرازی حتما شنیده‌اید و نیز علاقه‌اش به شعر و ادبیات فارسی اما احتمالا تعداد کمی از ما می‌دانسته که این شاعر آلمانی در اشعارش از امام علی(ع) نیز سروده باشد. او شاعر، ادیب، نویسنده، نقاش، محقق، انسان‌شناس، فیلسوف و سیاستمدار بود و یکی از نویسندگان کلیدی ادبیات آلمان به حساب می‌آید.

در ادبیات فارسی چه منابعی داریم؟

در فرهنگ و ادبیات فارسی تا بخواهید اثر منظوم و منثور هست درباره حضرت علی(ع)؛ آن دسته که احتمالا پیش از قرن چهارم نوشته شده از بین رفته اما بعد از آن مکتوب و محفوظ مانده است که از آن جمله می‌توان به این شاعران اشاره کرد: حکیم ابوالقاسم فردوسی، ناصر خسرو قبادیانی، سنایی غزنوی، مولانا جلال‌الدین رومی، سعدی و حافظ.

در تاریخ زبان و ادبیات فارسی، همیشه شاعرانی بودند که از امام علی(ع) بسرایند تا همین امروز و در روزگار ما که شعر علوی به شکوهش رسیده و نمونه‌ای درخشان در این زمینه منتشر شده است:

در سایه سار نخل ولایت اثر دکتر علی موسوی گرمارودی

داستان‌هایی که درباره امام علی(ع) نوشته شده

در ادبیات کهن داستان‌های کوتاه بسیار فراوان است درباره امیرالمومنین مثل قصه‌هایی که در کشکول محجوب و اسرار التوحید نقل شده اما در عصر حاضر به جز آثاری که میثاق امیرفجر خلق کرده و قابل تحسین است، یکی از نمونه‌های بسیار درخشان مرتبط با ادبیات داستانی درباره امام علی(ع) را چهره جوان روزگار ما نوشته است:

پس از بیست سال نوشته سلمان کدیور: این کتاب تصویر قابل اعتنایی درباره امیرالمومنین و جنگ‌های او را برای ما ترسیم و توصیف می‌کند که حتما باید خواند.

علی، علی است

با حجت الاسلام محمدامین پورامینی پژوهشگر و خطیب سرشناس درباره ویژگی‌های چندی سخن گفته ایم که در شخصیت امام ما علی برجسته است و بی همتا.

چند ویژگی مشترک مولا و پیامبر که در صحابه نیست؟

در واقع می توان گفت ویژگی‌هایی که پیامبر داشتند همان‌ها در وجود مولا بود و جز آن دو بزرگوار دارای چنان ویژگی‌هایی نبودند از این جهت به استثنای بحث نبوت پیامبر می‌بینیم که امیرالمومنین دارای همه خصوصیات ایشانند مانند عقل و علم و عبادت و شجاعت و سخاوت و شهامت و نیرو و قوت و مردانگی و اخلاق و فصاحت و بلاغت و سیاست و کیاست و جوانمردی و فتوت و اصالت و...

یکی از مهم ترین مولفه هایی که به عنوان امر مشترک بین این دو بزرگوار می‌توان بدان تاکید کرد؟

همانا هیچ کدام از این دو بزرگوار در برابر بتی سر تعظیم فرو نیاوردند و این امتیازی ویژه برای امیرالمومنین است.

یک کلام خود امیرالمومنین فرمودند: نحن اهل بیت لا یقاس بنا احد؛ ما خاندانی هستیم که هیچ کس با ما قابل مقایسه نیست لذا اگر در مقام مقایسه صحابه‌ای دیگر غیر از ایشان بودیم می توانستیم بگوییم با دیگر صحابی این یا آن وجه مشترک را داشت در حالی که درباره امیرالمومنین نمی‌توانیم چنین کاری صورت دهیم چراکه درواقع همان شخصیت وجودی پیامبر را در امیرالمومنین به عینه می بینیم به استثنای نبوت.

از راهبردها و راهکارهایی بگویید که می توان برای امروزیان الگویی مناسب و بسزا از شخصیت شان ارائه داد؟

بهترین راه و راهکار، بررسی سیره عملی امیرالمومنین است زیرا وجود مقدس ایشان افزون بر سخنان و احادیث نورانی که به یادگار مانده قدرت را نیز به دست گرفت و به بحث‌های اخلاقی و اندرزها بسنده نکردند و در صحنه عمل نیز منویاتشان را نشان دادند (گذشته از آزارها و مشکلاتی که برای ایشان فراهم شد بینش‌های کوتاه سیاسی و عدم بصیرت اصحاب و مکرهای دشمنان شامی و نادانی افراد حکومتی و...) حتی اگر کسی با من هم‌عقیده نباشد و بخواهد در حکومت چهارسال و نیمه ایشان با آن شرایط ویژه جنگی و گرفتاری‌ها نقطه ضعفی بیابد و بر آن تکیه کند، نمی تواند. حال آن که در سیره خلفای قبل و بعد از ایشان بنی امیه و بنی مروان و بنی‌عباس... مملو از اشکالات و ستم‌هاست.

امروز بشر می تواند به آن حکومت گسترده امیرالمومنین افتخار کند از این جهت که حاکمی بر زمین حکومت کرد با آن گستره جغرافیایی که مردم نه‌تنها از او ظلمی ندیدند بلکه طعم عدالت را نیز چشیدند مانند بحث تقسیم عادلانه بیت المال با نگاهی کاملا مساوی که نشانگر سلامت حکومت است که می توانیم جلوه ای از این عدالت را با توجه به سیره ایشان در زمان خودمان پیاده کنیم.

از کتاب‌هایی که درباره مولا نگاشته شده و توصیه می فرمایید؟

کتاب‌هایی که جهانی شده و مطرح‌اند به‌ویژه که نویسندگان‌شان شیعه یا مسلمان نیستند اما آن کتابی که هنوز پس از سال‌ها مطرح است کتاب معروف جرج جرداق است که ترجمه فارسی هم شده. سلیمان کتانی مسیحی کتاب امام علی مشعلی در دژی را نوشته که ترجمه شده یا عبدالفتاح عبدالمقصود از نویسندگان مطرح اهل سنت کتاب امام علی بن ابیطالب را نوشته، بولس سلامه مسیحی نیز حماسه غدیر را نویسانده . بعد از انقلاب آیت ا... سید جعفر مرتضی عاملی که الصحیح فی سیره امام علی را در چند ده جلد دارد که به تاریخ نگاهی ویژه و تحلیلی دارد.

چه کنیم نام علی پررنگ تر در جهان بدرخشد؟

امروز هر فعالیتی باید متناسب با روز باشد با امکانات زیادی که هست می توان چه کارها کرد منتها انگار همت‌مان کمتر شده است. ابعاد مختلف زندگی حضرت را هر چند سال یک‌بار باید در قالب آثار هنری داشته باشیم (مانند سریال امام علی) انجام کارهای تحلیلی تاریخی هنوز جایشان خالی است. کارهای عمیق پژوهشی در حوزه دانشگاه‌ها انجام شده اما برای کودکان و رده‌های سنی مختلف به زبان‌های زنده دنیا کار چندانی نشده. در کشوری بودم جزوه‌هایی در خانه آوردند مجانی! یکی به ۸۰ زبان و دیگر جزوه به صد و اندی زبان حاوی تبلیغات مسیحیت. ما خیلی فاصله داریم چه کار می کنیم واقعا! فضای مجازی و ماهواره هم که جای کار و استفاده دارد بلکه بتوانیم ادای دین کنیم.

پدران جشنواره فیلم فجر در یک نگاه

خب، از اینجا شروع می‌کنیم که فیلم «مادر» زنده‌یاد علی حاتمی، چقدر نسبت به فیلم «پدر» ساخته مجید مجیدی گل کرد و ماندگار شد. باوجود امتیازات و نقاط قوت فیلم مجیدی، اما همین که صحبت از مردی است که به رغم مهربانی، پدر واقعی مهرا...، نوجوان قصه نبود، نشان می‌دهد نبرد پدران و مادران در سینمای ایران کمی تا اندازه‌ای نابرابر است. وقتی آن سو یك مادر تیپیکال و تمام و کمال مهربان داریم، کمی حساب کار دستمان می‌آید و همچون زندگی واقعی برای مظلومیت پدران عزیز و بزرگوار دلسوزی و غمخواری می‌کنیم.

همین سرخط تقریبا غالب را بگیرید و آن را تا جشنواره اخیر فیلم فجر امتداد دهید؛ اوضاع کماکان همان است که بود و سهم مادران نازنین بیشتر از پدران است. البته جای گلایه‌ای هم نیست و می‌دانیم حتی خود پدران هم راضی‌اند به رضای خدا و به این دوم بودن سینمایی افتخار هم می‌کنند.

- بی‌معطلی، بهترین و شاخص‌ترین نقش پدر در میان فیلم‌های جشنواره، متعلق به فیلم درخت گردو ساخته محمدحسین مهدویان است و نقش اوس قادر مولان پور با بازی پیمان معادی، جلوه درخشان و ماندگاری دارد. او در تحمل یك تنه سیل مصائب و ایفای رسالت پدری، مردی و مردانگی را تمام می‌کند.
- رحمت بخشی در خروج ابراهیم حاتمی کیا هم، پدر محکم، کاریزماتیك و ریشه داری است، هرچند پدری او را عملا نمی‌بینیم، اما همین که پسری شهید و برومند تحویل جامعه داده که در راه پاسداری از وطن، جانش را از دست می‌دهد، نشان می‌دهد با چه پدری سروکار داریم.
- بابك کریمی و فرخ نعمتی در سینما شهرقصه ساخته کیوان علی‌محمدی و علی‌اکبر حیدری هم نقش دو پدر یکسره متفاوت با عقایدی متضاد و متقابل را به بهترین شکل بازی می‌کنند. اولی یك پدر رها و بی قید و عشقِ بالیوود و دیگری پدری متدین و مذهبی و پایبند به اصول و مخالف سرسخت فیلم و سینما. کریمی برای بازی خوبش نامزد دریافت سیمرغ بلورین نقش مکمل مرد جشنواره هم شد.
- در کشتارگاه ساخته عباس امینی هم پدر نقش مهم و تعیین‌کننده‌ای در قصه دارد و اوست که پای پسرش را به ماجرای قتل باز می‌کند! بازی حسن پورشیرازی هم به نقش این پدر، از نقاط قوت فیلم است.
- فیلمی هم در جشنواره حاضر بود به نام پدران ساخته سالم صلواتی و هدایت‌هاشمی و علیرضا ثانی فر نقش دو پدر درگیر یك حادثه را به‌عهده داشتند.
- اکبر معززی، بازیگر ثابت فیلم‌های مسعود کیمیایی هم در فیلم تازه این کارگردان، خون شد نقش پدر خانواده را بازی می‌کرد. سکانس جا انداختن دست در رفته او به وسیله یك اسب هم احتمالا خاص‌ترین لحظه حضور او در این فیلم باشد.
- سعید پورصمیمی هم در دوزیست ساخته برزو نیك نژاد، نقش پدر جواد عزتی را با همان طنازی‌های همیشگی بازی کرد. او در جایی از فیلم که پسرش، موردضرب و شتم قرار می‌گیرد، حس پدری‌اش گل می‌کند و می‌رود برای تلافی که البته دسته گل بدی به آب می‌دهد!
- نادر شهسواری هم در شنای پروانه ساخته محمد کارت، نقش یك پدر دلشکسته و غمخوار را به خوبی بازی می‌کند. اگر فیلم را دیده‌اید، بازی‌اش در ماشین را به یاد بیاورید که چطور دلش از سرنوشت تلخ و سیاهش و تربیت پسر گنده لاتش هاشم پر است و برای نجات این زندگی، التماس پسر کوچکش حجت را می‌کند. نقش پدر دیگر فیلم، احمد آقا را هم علیرضا داوودنژاد به زیبایی بازی می‌کند؛ کسی که نمی‌خواهد خون دخترش پایمال شود.
- محسن تنابنده در سه کام حبس ساخته سامان سالور، نقش یك پدر معتاد به شیشه را بازی می‌کند، اما تصادف او در میانه‌های قصه، باعث می‌شود همه بار فیلم روی دوش همسرش قرار بگیرد.
- داریوش ارجمند در روز بلوا ساخته بهروز شعیبی، نقش پدر لیلا زارع و پدر همسر بابك حمیدیان را بازی می‌کند؛ مردی که به قدرت متصل است و از این اتصال، بهره‌ها می‌برد.
- شهاب حسینی هم در فیلم ترسناك آن شب ساخته کوروش آهاری، نقش یك پدر را بازی می‌کند که تلاش می‌کند خود و خانواده‌اش را از یك موقعیت خطرناك برهاند.
- اگر از خوب بد جلف ۲؛ ارتش سری ساخته پیمان قاسمخانی بگذریم که فرهاد آییش برای اجرای نقشه و خرابکاری، خودش را جای پدر ریحانه پارسا جا می‌زند، مهم‌ترین پدران فیلم‌های سی و هشتمین جشنواره فیلم فجر، تقریبا همین‌ها بود که به آنها اشاره کردیم.